

РЕЦЕНЗИЯ

от проф. д-р Александър Николов Ташев
Лесотехнически университет – София

за материалите, представени от гл. ас. д-р Стоян Стефанов Стоянов от ИБЕИ-БАН, за участие в конкурс за заемане на академичната длъжност „доцент“ в професионално направление 4.3. „Биологични науки“, научна специалност „Ботаника“, обявен за нуждите на секция „Флора и растителност“ на отдел „Растително и гъбно разнообразие и ресурси“ към ИБЕИ-БАН, публикуван в „Държавен вестник“, брой 34, от 03.05.2022 г. и в сайта на ИБЕИ-БАН.

1. Кратки биографични данни за кандидата

Стоян Стефанов Стоянов е роден на 19.11.1972 г. в гр. Русе. През 1998 г. се дипломира във факултета по „Горско стопанство“ на Лесотехническият университет като магистър по специалността „Горско стопанство“. Тема на дипломната му работа е *„Флористични и фитоценоотични проучвания на растителността във водосбора на долното течение на река Русенски Лом“*. Започва работа през 1999 г. като експерт по флората в дирекция на природен парк „Русенски Лом“, където работи до 2001 г. В периода от 2002 до 2010 г. работи като биолог и научен сътрудник в Институт по ботаника – БАН, а от 2010 г. до момента е асистент и главен асистент в Институт по биоразнообразие и екосистемни изследвания – БАН. От 2017 до 2020 г. е докторант на самостоятелна подготовка в Институт по биоразнообразие и екосистемни изследвания – БАН, като през март 2021 г. придобива образователна и научна степен „доктор“ по научната специалност 01.06.03 „Ботаника“. Защитената дисертация е на тема *„Таксономично проучване на род **Vupleurum L. (Ariaceae)** в България“*. Стоян Стоянов е взимал участие при провеждане на студентски практики по дисциплините „Ботаника“ и „Фитоценология“ в Лесотехнически университет-София.

2. Общо описание на представените материали

Кандидатът Стоян Стефанов Стоянов е представил за участието си в конкурса общо **29 броя** научни публикации. От тях:

- ✓ Автореферат на дисертационен труд за получаване на образователната и научна степен „доктор“ – **1 бр.**;
- ✓ Статии в списания с импакт-фактор (по Web of Science, IF) – **19 бр.**;
- ✓ Статии в списания с импакт-ранг (по Scopus, SJR) – **1 бр.**;

- ✓ Статии в международни списания, реферирани и индексирани в други бази данни – **4 бр.**;
- ✓ Глави от книга или колективни монографии – **3 бр.**;
- ✓ Доклад на Балкански ботанически конгрес – **1 бр.**

Точкуваните публикации според „Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и за заемане на академични длъжности в БАН“ са 25 броя. Останалите 4 представени публикации не участват при точкуването на работата на кандидата – 2 публикации са свързани с доктората и 2 публикации не са реферирани и индексирани по Web of Science или по Scopus. Но в тези 4 публикации има научни приноси, които не могат да не бъдат отчетени.

Точкуваните 25 публикации могат да се класифицират по следния начин:

- по показател А – **1 брой** – **50** точки;
- по показател В 4 – **6 броя** (Q2 - 5, Q3 - 1) – **115** точки;
- по показател Г 7 – **12 броя** (Q2 - 2, Q3 - 7, Q4 - 3) – **179** точки;
- по показател Г 8 – **3 броя** – **45** точки;
- по показател Д – **47** цитирания – **94** точки.

Общо: **483** точки при необходим минимален брой 430 точки.

На английски език са 27 от представените публикации и само 2 са на български език – доктората и статиите от Червената книга на Р България. Самостоятелните публикации са 8, 10 са с един съавтор, а в останалите има от два до 12 съавтора. В 13 от представените публикации кандидатът е първи автор, в 6 публикации е на втора позиция и т. н.

Взел е участие на десетки научни форуми, на които общо е представил **23** постера и **5** устни презентации. Участвал е в над **35** научни и научно-приложни проекта, от които на **3** е бил ръководител. Взел е участие в изготвянето над **20** експертни становища към министерства, общини, съдебната система, НПО. Участвал е в подготовката и внасянето в МОСВ на документацията на **15** предложения за обявяване на защитени местности за опазване находищата на консервационно значими растителни видове

3. Отражение на научните публикации на кандидата в литературата

За конкурса кандидатът е представил общо списък с 47 цитирания на негови публикации. От тях 40 цитирания в 13 негови публикации са в списания с импакт-фактор или SJR, които се точкуват според „Правилника“. Цитатите в списания, реферирани и индексирани във Web of Science, но без импакт-фактор са 7 броя. Тези данни са свидетелство за високото научно ниво на публикациите на кандидата.

4. Обща характеристика на дейността на кандидата:

4.1. Учебно-педагогическа дейност

Учебно-педагогическата дейност на д-р Стоян Стефанов Стоянов се състои в провеждането в Лесотехническият университет – София на практики по дисциплините „Ботаника“ и „Фитоценология“ със студенти от специалността „Горско стопанство“.

4.2. Научни, научноприложни и методични приноси

Представените в конкурса научни приноси са резултат от изследвания, които могат да бъдат обобщени в следните направления:

- Фундаментални научни приноси, свързани с биосистематични и флористични изследвания;
- Приноси от научно-приложни изследвания.

Представена е подробна хабилитационна справка, в която са обобщени резултатите от изследванията и приносите в научните публикации на кандидата по показател В4.

4.2.1. Приноси с научно-фундаментален характер

4.2.1.1. Нови за науката таксони и номенклатурни решения:

- Установен и описан е един нов за науката вид: *Thymus jaliasianus* Stoyanov & Marinov;
- Публикувани са четири нови номенклатурни комбинации:
 - *Campanula nejceffii* (Hayek) Marinov & Stoyanov;
 - *Genista tetragona* subsp. *rhodopea* (Velen.) Stoyanov;
 - *Cyanus cyanomorphus* (Stef. & T. Georgiev) Stoyanov, с базиним *Centaurea cyanomorpha* Stef. & T. Georgiev, чийто по-късен хетеротипен синоним се явява новоописаният таксон *Cyanus diospolitani* Bancheva & Stoyanov;
 - въведен е nomen novum *Seseli besserianum* Stoyanov & Ostr., заменящо име за по-късния омоним *Seseli peucedanifolium* Besser, nom. illeg.
- Лектотипифицирани са имената *Campanula rotundifolia* var. *bulgarica* Nejceff и *Campanula rotundifolia* subsp. *neicevii* f. *pirinica* Stoj. & Acht. по материали от класическите им находища, съхранявани в хербариума SOM и *Centaurea angelescui* Grinț. с материали от класическото находище в румънските хербариуми в Клуж Напока (CL) и Букурещ (BUC и BUCA).

4.2.1.2. Нови биосистематични данни (хромозомни числа, размер на генома, ембриологични данни и др.)

- За пръв път за науката са публикувани хромозомните числа за четири таксона:

- *Cyanus diospolitani* (= *Centaurea cyanomorpha*), $2n=2x=22$ [B1], диплоиден набор;
- *Centaurea angelescui*, $2n=4x=44$ [B3], тетраплоиден набор. Тетраплоидното хромозомно число показва близост на вида до групата на *Centaurea montana* при която също е съобщен хромозомен набор $2n=4x=44$.
- *Genista tetragona* subsp. *tetragona*, $2n=4x=48$;
- *Genista tetragona* subsp. *rhodopea* (Velen.) Stoyanov, $2n=8x=96$. Установени са тетраплоидно и октаплоидно хромозомни числа;
- За пръв път за България е публикувано хромозомното число за вида *Plantago sempervirens*, $2n=2x=12$;
- За пръв път е публикуван размера на генома на видовете *Bromus sterilis* и *Bromus diandrus* от български популации. Въз основа на размера на генома е потвърдено, че първият вид е диплоиден, а вторият е октаплоиден.

4.2.1.3. Нови хорологични данни

- Публикувани са осем нови вида за флората на България, от които пет вида са елемент на автохтонната флора, а три вида са чуждоземни:
 - *Crepis rubra*, Източни Родопи, серпентинитни терени в района на гр. Маджарово;
 - *Peucedanum obtusifolium*, по дюните на Черно море от Шабла до Царево;
 - *Trinia multicaulis* (Poir.) Schischk., в реликтни степни съобщества в Североизточна България и Дунавска равнина;
 - *Thymus aznavourii* Velen., в южните части на Сакар, досега известен като ендемит за Европейската част на Турция;
 - *Genista tetragona* subsp. *tetragona*, в степни съобщества в долината на река Русенски Лом;
 - *Ambrosia trifida* L., в района на гр. Дългопол;
 - *Lepidium virginicum* L., в района на гр. Русе;
 - *Plantago sempervirens* Crantz, в северна Струмска долина.
- Публикувани са пет нови вида за съседни държави:
 - *Vupleurum aequiradiatum* (H. Wolff) Snogerup & B. Snogerup, нов вид за Турция, района на Бурса;
 - *Vupleurum gerardi* All., нов вид за Сърбия, района на Враня;
 - *Vupleurum euboeum* Beauverd & Topali, нов вид за Северна Македония, района на Свети Никола;

- *Thymus aznavourii* Velen., нов вид за Гърция, в района на Североизточна Гърция;
- *Bromus diandrus* Roth, нов вид за Румъния, в югозападна Румъния и в района на Румънска Добруджа.
- Установени са погрешно посочвани видове:
 - *Bupleurum commutatum* Boiss. & Balansa, посочван до този момент за Крим, вместо *Bupleurum gerardi*;
 - *Bupleurum gerardi* All., посочван за Северна Македония, вместо *Bupleurum commutatum*.

4.2.2. Приноси с научно-приложен характер:

- **Оценена е консервационната значимост** на вида *Cyanus diospolitanus* (= *Centaurea cyanomorpha*) в българската флора и е препоръчана национална IUCN категория „критично застрашен“;
- Проведен е мониторинг и оценка на състоянието на популациите на ендемичния вид *Centaurea achtarovii* в Пирин планина;
- Актуализиран е видовият състав и разпространението на видовете от род *Thymus* в България в резултат на проучване на метаболитния им профил и избор на видове за култивиране;
- Проведен е мониторинг и оценка на състоянието на популациите на лечебния вид *Glaucium flavum* Crantz по българското Черноморско крайбрежие при проучване на метаболитния му профил;
- Изследван е видовият състав на чуждите и плевелни видове, обитаващи периферията на селскостопанските земи във връзка с опазване на опрашителите;
- Установено е съвременното състояние и разпространението на популациите на лечебния вид *Helichrysum arenarium* (L.) Moench в България и са проучени възможностите за неговото култивиране;
- Разработени са Планове за действие и са предложени нови защитени територии за 10 консервационно значими за флората на България вида: *Astragalus dasyanthus*, *Bupleurum uechtritzianum* (= *B. boissieri*), *Centaurea finazzeri*, *Erodium absinthoides*, *Geranium aristatum*, *Lathyrus pancicii*, *Limonium bulgaricum*, *Ophrys insectifera*, *Serratula bulgarica* и *Verbascum anisophyllum*;
- Разработени са статии за 27 вида, включени във второто издание на Червена книга на Република България, Т. 1. Растения и гъби: *Astragalus exscapus*, *Bupleurum longifolium*, *B. ranunculoides*, *Corynephorus divaricatus*, *Knautia byzantine*, *K. dinarica*, *Parapholis incurva*, *Parvotrisetum myrianthum*, *Pleurospermum austriacum*, *Polygala sibirica*, *Verbascum dieckianum*, *Apera interrupta*, *Astragalus glaucus*, *A. suberosus* subsp. *haarbachii*, *Bupleurum odontites*, *Danthoniastrum compactum*, *Festuca thracica*, *Linum elegans*, *Lloydia*

serotina, *Medicago carstiensis*, *Micromeria juliana*, *Moehringia grisebachii*, *Peridictyon sanctum*, *Phalaris aquatic*, *Scabiosa atropurpurea*, *Sideritis lanata* и *Vulpia unilateralis*;

- За пръв път в България е приложена методика за оценка и картиране на екосистемни услуги в земи с рядка растителност извън мрежата от защитени зони Натура 2000. Разработен е методичен подход при картиране и оценка на услугите на екосистемите с рядка растителност и са отчетени параметрите, условията и заплахите във вътрешните земи с такава растителност.

5. Оценка на личния принос на кандидата

От представените от кандидата материали се вижда, че самостоятелните му публикации са 8, а 10 са с един съавтор, като в останалите има от два до 12 съавтора. В 13 от представените публикации кандидатът е първи автор, в 6 публикации е на втора позиция и т. н. Тези данни показват способността на д-р Стоянов за самостоятелна работа по направленията на неговите научни изследвания – успешно да формулира и разрешава поставените задачи. В същото време останалите публикации демонстрират отлични способности за работа в екип – съвместната работа е закономерно явление в съвременната наука и навсякъде по света е високо ценена.

6. Критични бележки

По представените материали може да бъде направена следната критична бележка:

1. В представената справка за приносите се дублират едни и същи групи приноси, понеже са направени по различните показатели – В4 и Г. По-добре би било всички приноси по двата показателя да бъдат обединени, което би улеснило рецензентите.

7. Лични впечатления

Познавам Стоян Стоянов още от студентските му години в Лесотехническият университет в София. Като студент той беше активен член на Студентския клуб по опазване на природната среда и проявяваше особен интерес към ботаниката и дендрологията. По време на разработването на дипломната му работа, свързана с ботаническо изследване на Природен парк „Русенски Лом“, той откри нов вид за флората на България, което говори за ботаническата му подготовка още през студентските му години. През 2021 г. като рецензент на докторския му труд на тема „Таксономично проучване на род *Vupleurum* L. (Ariaceae) в България“, бях впечатлен от високото ниво на разработката и констатирах, че дисертантът Стоян Стоянов се е изградил като опитен учен-изследовател в областта на ботаниката.

8. Заключение

Документите и материалите, представени от гл. ас. д-р **Стоян Стефанов Стоянов**, отговарят на всички изисквания на ЗРАСРБ, Правилника за неговото прилагане и Правилника на ИБЕИ-БАН и покриват и дори превишават изискванията за академичната длъжност „доцент“. Очевидно е, че д-р С. Стоянов е опитен и високо ерудиран научен изследовател с ясно очертана научна тематика. Всичко това ми дава основание да обявя **своята положителна оценка и да препоръчам на уважаемите членове на Научното жури да гласуват да му бъде присъдена академичната длъжност „доцент“** в професионално направление „4.3. „Биологични науки“, научна специалност „Ботаника“.

30.08.2022 г.

Член на жури:

/проф. д-р А. Ташев/